

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Nr. 124 / DECEMBRIE 2021

124

Bullyingul școlar: Triada victimă, agresor și reziliența asistată

| **RALUCA MARIA CHIRȚAN**

Hand in Hand for World Heritage – proiect de parteneriat transnațional

Erasmus+ | **DORINA ANCĂU**

Proiect educațional: Figurile geometrice în cusături tradiționale românești

| **RODICA OLINICI**

Școlile de vară – o altfel de vacanță

| **VIRGINIA-GEORGIANA STROE**

Rolul literaturii în predarea limbilor străine

| **VERONICA ȚĂROIU**

Relectura. Despre importanța relecturii în modernitate și despre lipsa ei aproape completă din școli

| **GABRIEL MIREA**

Editor: Institutul pentru Educație

Online: www.iteach.ro/experientedidactice

Partener: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" aduce în prim plan experiența și expertiza cadrelor didactice.

Apare lunar, din septembrie 2011.

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **Institutul pentru Educație**

www.iEdu.ro | 0722.458.000 | office@iEdu.ro | echipa@iTeach.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54
București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

conf.univ.dr. Olimpius ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru
Formarea Profesorilor)
Doru ȘTEFĂNESCU (fundația
Institutul pentru Educație)
lect.univ.dr. Oana GHEORGHE (Universitatea Națională de Arte București, Departamentul
pentru Pregătirea Personalului Didactic)
conf.univ.dr. Simona VELEA (Școala Națională de Studii Politice și Administrative,
Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic)
conf.univ.dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru
Pregătirea Personalului Didactic)
drd. Alexandra ARAMĂ (Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație)

PAGINA REVISTEI:

iTeach.ro/ExperienteDidactice

Bullyingul școlar: Triada victimă, agresor și reziliența asistată

De **Raluca Maria Chirțan**

Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională (Timiș)

În mediul școlar, de cele mai multe ori, au loc agresiuni între elevi. Nu sunt normale, pentru că ele afectează dezvoltarea holistică a elevului. Fiecare om/elev este unic și vine cu un bagaj de unicitate care îl definește ca persoană, dar de cele mai multe ori unicitatea fiecărei persoane poate leza integritatea noastră.

„Bully înseamnă brutal, agresiv. Ori de câte ori un coleg agresează, umilește, discriminează sau etichetează alți colegi, comite fenomenul bullying, devine agresor, controlor și chiar călău emoțional. Copiilor și adolescenților le place mult să se joace, să glumească. Unele glume sunt sănătoase, stimulează creativitatea și veselia. Altele însă rănesc profund componenta emoțională și generează traume ale personalității.” (Cury, A., 2011, p. 103)

Eleul victimă

Din experiența proprie, elevii, victimele bullyingului sunt acei elevi supuși stereotipurilor și prejudecăților. În mediul educațional, în special în sala de clasă, au loc acele prejudecăți și stereotipii – tocilar (elevul care învață bine și are rezultate bune la învățătură), sifonarul (cel care își pune punctul de vedere), șefu’ (nu mișcă nimic fără el), frumoasa/prințesa (fata pe care și-o doresc colegii să le fie iubită).

Victimele, de cele mai multe ori, sunt elevii cu aptitudini sociale mai slab dezvoltate, în acest mod ei devenind vulnerabili. De fapt, părerea mea este că avem două tipuri de „victime” – cei care sunt agresați și cei care agresează. Vulnerabilitatea reprezintă starea de potențialitate, de nemanifestare în prezent a unor factori care pot însă conduce în viitor la marginalizare, defavorizare sau alte fenomene conexe, o hartă mentală a unor interpretări neadecvate în raport cu realitatea sau cu potențialul persoanei (Cojocaru, Ș., 2005, 30).

La fel ca și Auggie (August Pullman), care suferea de o deformare congenitală, personajul din filmul Wonder (Minunea) și care urma să frecventeze cursurile unei școli de masă din USA, aștepta să vina Halloweenul pentru a purta toți măști, iar el să se simtă bine. De fapt, realitatea noi nu o putem ascunde, oricât de mult ne-am dori lucrul acesta. Auggie, din punct de vedere al achizițiilor, funcționa normal, doar aspectul lui fizic, îi făcea pe cei din jur să-l molesteze emoțional și să devină victima bullyingului. Vulnerabilitatea, fiecărei persoane în parte aflată în anumite raporturi cu realitatea exterioară, cu unele contexte sociale ale acțiunii individuale, și pot fi un rezultat al unor interpretărilor personale date de aceste contexte (Cojocaru, Ș., 2005, p.30).

Auggie, prin simplul fapt că urma școala de masă, dorea să meargă la cursuri cu masca pentru ca cei din jurul lui, colegii, să nu-l întrebe dacă e contagios ceea ce are el.

Dilemele trăite de victimele bullyingului privind asumarea acestui statut au prezentat interes pentru cercetătoarea daneză Dorte Marie Sondergaard (2015), care constată că exista totuși și victime ezitante chiar până la extrema de a nu clasifica actul drept abuz. Posibilele explicații se extind de la faptul că persoana consideră poziționarea în statutul de victimă ca o amenințare și nu ca un suport, ca fiind nedemnă, până la transformarea acestei alegeri într-o strategie de supraviețuire socială (Cramaruc, Mihaela-Nicoleta, 2016, 288).

Victima bullyingului își acceptă statutul de victimă atunci când în jurul său nu se schimbă nimic, fenomenul se ascunde sub privirile adulților care iau parte la actul educațional dintr-o școală.

În școala românească, cum aflăm din media, ca acest fenomen este mușamalizat, de fapt aflăm că despre bullying se învață la disciplinele socio-umane din trunchiul comun, iar părinții cer suplimentarea consilierilor pe unitatea de învățământ. Dintr-un studiu efectuat de “Salvați Copiii”, aflăm că 70% din copii au fost victimele bullyingului în spațiul școlar. Trista realitate este că școala românească se bazează pe competitivitate și nu pe formarea de aptitudini sociale. În acest „spațiu”, se dezvoltă victimele care își accepta statutul de victimă. O putem numi de două ori victimă, odată a fenomenului de bullying și a doua oară a mușamalizării sau a tratării cu indiferență a acestui fenomen, la nivel de școală, inspectorate și minister. De fapt, s-a dat o lege care interzice bullyingul în spațiul școlar, dar încă nu s-au aflat care vor fi consecințele celor care o „folosesc” în continuare.

Sunt evidențiate șase caracteristici ale puștilor care sunt în mod special vulnerabili la bullying (Whitson, S., 2017, p. 37):

- Copii cu dizabilități: puștii cu dizabilități sunt adesea considerați ținte ușoare ale agresiunii, din cauza relativei lor vulnerabilități fizice (povesteam mai sus de Auggie, care și ele din cauza aspectului fizic, a fost ținta colegilor al acestui fenomen), a neajunsurilor academice și a lipsei de abilitate socială.
- Copii supraponderali sau obezi: pentru ca există perspectiva larg răspândită ca obezitatea implica lene și lipsa controlului de sine, puștii ajung să considere aceasta problemă un neajuns al personalității, mai degrabă decât o trăsătură fizică și, în consecință, se gândesc că este în regulă să necăjească un coleg supraponderal. Într-adevăr, stigmatizarea obezității pare să fie ultima prejudecată acceptabilă din societatea noastră, iar copii obezi simt înțepătura disprețului nedisimulat din partea colegilor.
- Tinerii de alte orientări sexuale: această frecvență extremă a persecuției și violenței autoprovoicate din rândul comunității minorității sexuale trage un semnal de alarmă pentru ca școlile și colectivitățile să ofere ajutor tinerilor de alte orientări sexuale în moduri mai eficiente.
- Copii izolați sociali: tinerii care nu o rețea de prieteni care să-i susțină sau cărora să le fie frică să apeleze la ajutorul altora devin ținte ideale pentru agresori. Strategia principală a unui agresor este să-și facă victima să se simtă singură și neputincioasă, indiferent dacă acest lucru este realizat prin

intimidare fizică, prin umilințe verbale, prin retragerea prieteniei, făcându-i pe alții să respingă, să ignore sau să ostracizeze un coleg sau folosind tehnologia pentru a răspândi zvonuri și a distruge reputații.

- Copii care își doresc popularitatea: puștii care își doresc popularitatea pot, de fapt, să contribuie la propria vulnerabilitate atunci când folosesc bullyingul ca pe un instrument de ascensiune în ierarhia socială. Gândiți-vă la acest fapt ca la un joc agresiv: când își atacă un coleg, tânărul respectiv resimte o creștere temporară a statutului, doar ca apoi să devină vulnerabil la atacurile următorului coleg implicat în același joc instantaneu. Deși unii o numesc aceasta karma instantanee, e clar că nu există învingători în jocul agresiunii sociale repetate.
- Puștii schimbători pe plan emoțional, agresor-victimă: este un termen folosit uneori pentru a-i descrie pe tinerii care își agresează colegii, care tind să devină frecvent ținte ale comportamentului agresiv. Puștii identificați drept agresori-victimă au deseori dificultăți în a-și stăpâni reacțiile emoționale; aceștia pot fi schimbători din punct de vedere emoțional și se lasă lesne copleșiți de sentimente.

Elevul agresor

„După ce Fernando a pus încă o întrebare fără legătură aparentă a subiectului abordat, Alex n-a mai rezistat și a strigat din spatele clasei:

Prostule! Mongoloidule! Trezește-te!

Toți au izbucnit în hohote de râs. Alex era considerat liderul clasei, iar Fernando era rășușca cea urâtă. Umilit, i s-au umplut ochii de lacrimi și i s-a pus un nod în gât” (Cury, A., 2011, 102).

Agresivitatea poate fi văzută ca și comportamente, ca atac fizic sau verbal pentru a provoca tiranie, sau, pur și simplu, pentru a fi antagonist (Aniței, M., Chraif, M., Burtăverde, V., Mihăilă, T., p. 347).

În practica profesională, agresorii sau victimele-agresor sunt lezați, ciunțiți din punct de vedere emoțional. Elevii consiliați pe aceasta problemă, le lipsea iubirea și înțelegerea familiei, acel loc în familie pe care un copil este necesar să-l ocupe în familia lor, néînțeleși de frații mai mari că și ele are nevoie de ajutor, băieților le lipsea iubirea de tată, decesul unei persoane dragi iar toate aceste frustrări personale sunt refulate prin aceste comportamente de popularitate, de superioritate. Prin actul social pe care îl adoptă, dorește să fie primul măcar în acest plan, că poate cineva îi va auzi.

În Minunea (*The Wonder*), elevul agresor era susținut de familie. Mama elevului agresor a modificat o poză în care bineînțeles apărea și Auggie, ștergându-l pe acesta din grupul clasei. Motivul mamei invocat la direcțiune a fost acela că ce explicații va da prietenilor de familie când îl va vedea pe Auggie. Din păcate, de cele mai multe ori bullyingul are susținere din partea părinților. Copilul agresor este copil supus violențelor domestice, violență care are loc în toate straturile socioeconomice, la toate rasele și etniile, în cazul ambelor sexe și al tuturor religiilor (Whitson, S., 2017, p. 189).

- Cei slabi îi și judecă și îi exclud pe ceilalți pentru că sunt diferiți, dar cei puternici înțeleg și includ. Ce înseamnă să fii jignit? Trebuie să ne înfuriem? Să fugim de problemă? Să ne răzbunăm? Sau să facem rugăciunea înțelepților? [...]

- S-a simțit cineva de aici, umilit de vreun coleg?

Oricât de incredibil ar părea, peste 80% din elevii clasei au ridicat mâna. Alex și el se simțise umilit, în primii ani de școală. Era foarte agitat și gălăgios, nu avea o coordonare motorie prea bună și se considera un sportiv slab. Agresivitatea lui constituia o proiecție a agresivității cu care fusese tratat și care nu fusese rezolvată niciodată. Când a reflectat asupra celor trăite de el, a înțeles (Cury, A., 2011, p. 106-107).

Ceea ce spune Augusto Cury mă duce cu gândul la un filmuleț pe care l-am vizionat acum ceva vreme, cu un băiețel, Lupi, care era foarte încântat de jucăria sa *Captain Canine*. Într-o zi, Lupi se juca în parc și apare Billy, un coleg de la grădiniță. Billy era un bully-cel care agresează. Colegii lui Lupi îl sfătuiau să spună ce se întâmplă, că Billy îl necăjește mereu. Tot de la prietenii săi, el află că fratele lui Billy, Bobby este „the worst bully” din clasă. Personajul și-a luat inima în dinti și a dorit o confruntare față în față cu Billy, dar pe când a ajuns în parc a văzut că și Billy este necăjit de fratele său. Lupi a decis să fie prietenul lui Billy.

Am relatat această povestioară, pentru a releva că de cele mai multe ori ei înșiși sunt victimele acestui fenomen bullying, care se pare că a fost, este și va fi prezent în școlile și viețile noastre. Problema este că fenomenul trebuie semnalat de cei care sunt agresați. Trebuie sesizat, luate măsuri, nu mușamalizat.

Reziliența asistată a celor implicați în bullying, agresor-agresat

În mediul școlar reziliența asistată, de cele mai multe ori are loc prin art-terapie sau cel puțin eu o folosesc cel mai des în munca mea de consilier școlar. Art-terapia stimulează creativitatea, care joacă un rol important în procesul de reziliență. În același timp, art-terapia susține mecanismele de adaptare și restabilește sentimentul de control asupra evenimentelor și stima de sine (Ionescu, Ș., p.43)

Mandala: indiferent de vârstă, copii sunt încurajați să coloreze mandale. După terminarea mandalelor de colorat, sunt învățați să-și găsească punctul de echilibru care este în centrul mandalei. De fapt, mandala este un simbol religios hindus cu un punct de echilibru, mijlocul mandalei, după care se împarte în mai multe segmente egale. Punctul este el/ea, elevul, agresorul sau agresatul, centrul mandalei care îl definește ca și persoana unică iar segmentele egale sunt toate sentimentele, emoțiile, pozitive sau negative, așa cum acționăm, atitudini față de persoanele din jurul nostru etc. Scopul este să descoperim cât mai multe despre copil așa cum este el.

Lucruri bune despre mine: pe o foaie albă se regăsesc piese de puzzle mai multe piese de puzzle, iar elevii trebuie să le umple cu înscrisuri, desene, culori pentru a învăța că ei ca și persoane au și foarte multe plusuri, nu doar minusuri care de cele mai multe ori îi îndeamnă să acționeze spre comportamente antisociale.

Managementul furiei: elevii sunt îndemnați să coloreze o coală A4, împărțită în 8 părți egale. La punctul 1 atunci când se simt furioși ei pot face un sport, se pot plimba cu bicicleta sau pur și simplu să ieși la aer. La punctul 2, elevii sunt îndemnați să vorbească cu un adult de încredere. La punctul 3, să descrie sentimentele lor. La punctul 4, când te simți agitat și furios, te oprești inspiri și expiri de câteva ori. La punctul 5, în acele momente de furie îți imaginezi un loc minunat în care ți-ai dori să fii. La 6, elevii sunt sfătuiți să asculte muzică. La 7, elevii sunt sfătuiți să bea apa rece sau să se

strobească pe față cu apa rece iar la punctul 8, elevii sunt îndemnați să-și spună cu voce tare „Sunt calm și pot trece peste acest moment”. Coala se va împături până va rezulta un joc pentru degete.

La acestea, se adaugă *vizionarea de filme pe aceasta temă, precum și citirea de povești terapeutice.*

Un elev poate fi considerat rezilient dacă păstrează niveluri ridicate de motivație pentru a reuși și dacă are rezultate școlare bune, în ciuda faptului că, din cauza evenimentelor și condițiilor cu caracter stresant, este în pericol să obțină rezultate școlare proaste și, în cele din urmă să abandoneze școala (Alva, 1991, apud Ionescu, Ș., p 116).

Niciodată să nu scoateți în evidență un defect fizic al unei persoane sau un comportament care vi se pare ciudat. Apreciați calitățile și respectați diferențele. Nu atribuiți niciodată porecle care îi umilesc pe oameni. Nici măcar în glumă, nu copiați atitudinile din emisiunile de umor care își bat joc de particularitățile unor oameni care fac asistența să râdă. Cei care gândesc cu adevărat iubesc omenirea, se pot pune în locul celorlalți și văd ceea ce alții nu văd – Augusto Cury.

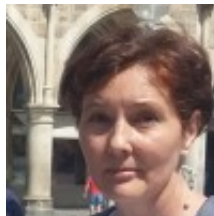
Bibliografie

Aniței, M., Chraif, Mihaela, Burtăverde, V., Mihăilă, T., 2016 *Tratat de psihologia personalității*, Editura Trei, București
Cojocar, Ș., 2005, *Metode apreciative în asistență socială*, Polirom, Iași
Cury, A., 2011, *Copii străluciți, părinți fascinanți*, Editura For You, București
Pânișoară, Georgeta, Sălăvăstru, Dorina, Mitrofan, L., coord, 2016, *Copilăria și adolescența, provocări actuale în psihologia educației și dezvoltării*, Polirom, Iași
Potts, C., Potts, Suzanne, 2017, *Asertivitatea, cum să rămâi ferm indiferent de situație*, Editura Trei, Iași
Whitson, Signe, 2017, *Fenomenul Bullying, 8 strategii de a-i pune capăt*, Herald, București
www.mediafax.ro/social/bullying-ul-un-fenomen-in-crestere-in-scoala-romaneasca-ne-crestem-copiii-cu-palma-la-fund-cu-etichete-puse-in-frunte-3-din-10-elevi-sunt-amenintati-cu-bataia-de-colegi-16760675
youtube.com/watch?v=Ej1LIIN34SM
www.homestoriesatoz.com/printables/help-kids-manage-anger-free-printable-game.html

Hand in Hand for World Heritage – proiect de parteneriat transnațional Erasmus+

De **Dorina Ancău**

Colegiul Tehnic de Transporturi Transilvania, Cluj-Napoca (Cluj)

Articolul își propune o scurtă descriere a traseului parcurs de profesorii și elevii de la Colegiul Tehnic de Transporturi Transilvania din Cluj-Napoca, în cadrul proiectului de parteneriat *Hand in Hand for World Heritage*, finanțat prin programul Erasmus+. Ca activitate educativă, interdisciplinară și integratoare, proiectul nostru mizează pe dialog și diversitate interculturală în crearea unor atitudini sustenabile față de moștenirea culturală și naturală. Într-un moment cultural-educational aflat în plină reasezare, proiectul nostru abordează obiective sincronizate problemelor actuale ale lumii: schimbările climatice, colapsul ecologic, impactul oamenilor asupra mediului.

Fiecare proiect este un fragment din povestea școlii și a copiilor ei. *Hand in Hand for World Heritage*, un parteneriat KA229 de schimb interșcolar finanțat prin programul Erasmus+, a început în toamna anului trecut și a adunat, până acum, o mână de oameni, nenumărate idei, efort, creativitate și răspundere.

Proiectul integrează mai multe discipline: limbi străine, literatură, geografie, informatică sau istorie, și trei școli, liceul Mehmet Zakir Ekni Anadolu din Ankara (Turcia), ISIS Europa – o școală vocațională din apropierea orașului Napoli (Italia) și noi, Colegiul Tehnic de Transporturi Transilvania din Cluj-Napoca, și este dedicat, prin activitățile propuse, sensibilizării elevilor față de importanța și conservarea obiectivelor de patrimoniu UNESCO.

Am traversat această perioadă într-o frumoasă și colegială colaborare contribuind, fiecare în parte, la realizarea unor produse ca filmulețe de prezentare a liceelor, a orașelor, realizarea logo-ului proiectului și alegerea celui mai bun printr-un concurs virtual între școli, pliante informative despre obiectivele de patrimoniu din fiecare țară parteneră, discuții legate de tradiții, sărbători specifice (Mărțișorul nostru, de exemplu), un film – declarație sub forma unui mesaj public în care copiii își exprimă grija și respectul față de patrimoniul mondial, postere, dezbateri tematice sau chiar concursuri și, cel mai important, la stabilirea unei legături între oameni – profesori, elevi – care, de puțină vreme, împărtășesc aceeași perspectivă: patrimoniul mondial. De fapt, tot ceea ce s-a întâmplat a lăsat în sufletele noastre satisfacție și bucurie și a clădit, prin munca împărtășită, o echipă. A fost un efort pe care ni l-am dorit de folos nouă și elevilor noștri.

Proiectarea propriu-zisă a activităților și stabilirea termenelor de deulare s-au făcut în cadrul întâlnirilor online derulate cu o frecvență destul de mare, uneori săptămânal, ori pe căile de comunicare virtuală: Instagram, pagina web, Chatroom, WhatsApp și bineînțeles eTwinning, leagănul proiectului. Într-adevăr, eTwinning a fost cel mai important spațiu de diseminare a produselor, accesibil inclusiv elevilor. Tot aici, materialele stabilite inițial în proiect au fost suplimentate prin prezentări dedicate unor sărbători (1 Martie, Paștele, zile aniversare sau sărbători naționale) sau descrieri ale obiectivelor de patrimoniu apreciate de copii, tradiții sau folclor.

Lokma, de exemplu, este un fel de mâncare turcească oferită drept pomană trecătorilor, pe stradă, la 40 de zile după moartea cuiva. Interesante pentru străini sunt cozile enorme pentru a ajunge la aceste gustări. Se mai spune că primul covor a fost țesut în Turcia. Cele mai valoroase sunt cele din mătase sau lână, colorate cu vopsea naturală. Oya este numele dat dantelelor din fir de mătase sau dantelă turcească. Culorile și modelul exprimă emoțiile și sentimentele oamenilor: iubire, dor, speranță, la fel ca țesăturile din folclorul nostru. Pentru lucruri ca Oya, există o frază, *El emeği göz nuru*, ceea ce înseamnă făcut manual și foarte valoros.

Nu a fost neglijată nici informarea elevilor despre patrimoniul cultural și natural internațional. Pe platformă noastră de lucru online, au fost prezentate două cursuri despre semnificația cuvântului patrimoniu, criteriile de selecție a obiectivelor culturale și naturale, despre organizația UNESCO și rolul ei, puțină istorie și, pentru că a fost spre învățare, un test final de verificare. Fiindcă parteneriatul acesta este o reuniune dedicată într-un fel experienței didactice, opiniei și exemplelor de bună practică, cursurile au fost scrise în română și engleză și postate pe eTwinning la produsele proiectului.

Întâlnirile directe, năimplinite până acum, au fost compensate prin materiale de prezentare a locurilor vizate de obiectivele proiectului. Ale noastre sunt bisericile de lemn din Maramureș și cetățile dacice din Munții Orăștiei.

Fiecare țară are ca ținte două obiective de patrimoniu care vor fi, de altfel, și destinațiile mobilităților prevăzute în proiect. În Italia, vom cunoaște locul primei școli de gladiatori de la Capua și unul dintre cele mai mari castele din țara parteneră. Școala din Turcia, coordonatoare efectivă a proiectului, a propus două dintre cele mai interesante obiective ale lor: Delta Kizilirmac și, bineînțeles, Cappadocia. Vizitele, pe care ni le dorim cu toții posibile conform planului făcut, ne vor da posibilitatea să ne cunoaștem partenerii mai bine, să ne dezvoltăm cunoștințele despre învățământul european, să împrumutăm exemple bune, să cunoaștem locuri, oameni, tradiții.

Iată-ne uniți, așadar, într-o diversitate internațională la dezbaterile unei teme comune care conturează, virtual sau practic, în perspectiva deceniilor ce vor urma, imaginea locului de suflet al omului – Pământul nostru.

Am moștenit un glob, nu prea mare și destul de fragil, pe care am dezvoltat de milenii, știința și tehnologia de a construi sau, poetic vorbind, am transformat adăpostul, însuflețit de magia cunoașterii, într-o artă a supraviețuirii. Fiecare generație este mai bine pregătită decât precedentă și, cu siguranță, următoarea generație va face raționamente mai bune decât ultima. Lumea este mai robustă, mulți trăiesc mai mult, sunt mai bine hrăniți și în general au mai puține probleme de sănătate decât generațiile anterioare. Paradoxal însă, anvergura problemelor social-economice – cu evoluție rapidă și imprevizibilă, cu extindere globală – este foarte mare. Suntem martorii deteriorării continue a unor “comori de năinlocuit din patrimoniul cultural și natural” (Koichiro Matsuura, director al UNESCO, 2002), cauzată de dezastrele naturale, de războaie, sărăcie sau poluare, dar și de ignoranța, lipsa de apreciere sau de grijă a oamenilor.

Pare mai mult o călătorie decât o destinație, dar responsabilitatea față de această moștenire ne pune în față un imperativ: A sosit vremea noastră!

Proiect educațional: Figurile geometrice în cusături tradiționale românești

De **Rodica Olinici**

Școala Gimnazială Dan Barbilian, Galați (Galați)

Atrasă, fiind, de cusăturile manuale românești, de portul tradițional românesc, am decis să desfășor un proiect educațional pentru promovarea tradițiilor, într-o abordare interdisciplinară. Ideea de a-i stimula să lucreze pe etamină mi-a surâs de ceva timp, iar, în momentul în care am găsit partenerii educaționali potriviți, am reușit să o pun în practică. Geometria aplicată în cusături i-a atras pe toți elevii, chiar și pe cei ce mai greu reușeau să se implice în cadrul orelor obișnuite de matematică, așa că, iată, am găsit alternativa ce a reușit să le dea motiv de a înțelege și de studia matematica cu plăcere.

Pe parcursul proiectului, am descoperit oameni pasionați de frumosul românesc și am învățat de la ei multe lucruri interesante și utile pe care le-am împărtășit elevilor mei. Partenerii principali care mă sprijină în atingerea obiectivelor sunt: muzeograf Carmen Nicoleta Popescu, de la Muzeul Național al Satului „Dimitrie Gusti”, dna Bianca Folescu, administrator al S.C. Suvenir din Dobrogea S.R.L, sat Vișina, județul Tulcea, precum și artistul popular Paul Buța, din satul Șivița, comuna Tulucești, județul Galați. Părinții sunt și ei implicați în desfășurarea și organizarea activităților stabilite în cadrul proiectului.

Elevii au fost informați despre obiectivele și activitățile ce au fost planificate. Au realizat suveniruri, inspirați fiind de modele populare autentice și cu sprijinul partenerilor educaționali. S-a urmărit, în acest mod, valorificarea obiceiurilor și tradițiilor în creațiile elevilor, stimularea creativității, diversificarea activităților din timpul liber ale elevilor, oferindu-le ocazia să manifeste apreciere și respect față de valorile estetice din creația populară și tradiția românească. Elevii trebuie învățați să prețuiască obiceiurile și tradițiile poporului, să iubească meleagurile natale, portul tradițional, dar și sărbătorile ce ne aduc multă bucurie în suflet.

Am urmărit valorificarea potențialului artistic și creator al elevilor prin intermediul activităților practice, literare, tehnologiei moderne ce furnizează informații și imagini despre valori autentice românești. Au aflat și despre tipurile de meșteșuguri tradiționale practicate în decursul timpului, atât la Șivița dar și în județul vecin la Jurilovca. Despre dnul Paul Buța, elevii au aflat că a refăcut o casă veche de chirpici, a acoperit-o cu stuf după tehnica tradițională și în ea a expus obiecte care se găseau în casele de odinioară. În grajduri, a organizat ateliere: de olărit, de tâmplărie, un război de țesut și un război pentru rogojini de stuf. A construit un cuptor de pâini la care se gătește în stilul local și la poartă a

făcut o troiță dintr-un salcâm bătrân. În Gospodăria tradițională de la Vișina, elevii au aflat că dna Bianca Folescu, constănțeană fiind, a achiziționat, a conservat și a promovat gospodăria tradițională unde acum locuiește. S-a îndrăgostit iremediabil de casa cu pereți din chirpici, văruiți cu alb, cu tâmplărie din lemn vopsită în albastru cu acoperiș de stuf, care păstrează memoria altor secole.

Mi-am dorit să îi provoc pe elevi implementând proiecte în care matematica să fie aplicată. Am reușit, consider eu, să le trezesc interesul pentru cusături tradiționale, în care se regăseau figuri geometrice studiate în gimnaziu. Au cusut la început cu stângăcie și apoi, ajutați de mămici, astfel încât, am realizat panouri frumoase cu aceste bucăți de etamină.

Tocmai dragoste pentru matematică am încercat să transmit prin activitățile la care elevii au participat, mai cu seamă că în atelierelor de cusut am folosit figuri geometrice. Am solicitat și ajutorul partenerilor educaționali pentru a realiza cusături frumoase și corect realizate. Mărturisesc că elevii au venit cu improvizații care mai de care mai originale care au dat o notă aparte lucrărilor artistice. Ei au cusut chenare în care s-au regăsit culorile tricolorului sau au atașat bucăților de etamină franjuri în culorile tricolorului. Au cusut inimioare alături de modelele tradiționale pe care le-au reprodus, semn că au dorit să lase o amprentă personală, o dată în plus, pe ceea ce au realizat.

M-am bucurat să observ că ideea transmisă de mine i-a entuziasmat atât de tare încât au realizat cu multă dragoste toate lucrările artistice. Au fost și elevi care au cusut foarte puțin – un punct, două – dar important a fost că s-au străduit, au participat și au realizat în acest fel un mic progres. Au înțeles că oriunde se vor afla de-a lungul vieții lor, nu trebuie să își piardă identitatea.

În cadrul activităților noastre am citit texte și recitat poezii despre tot ceea ce înseamnă identitatea românească. „O patrie fără de nume nu este o patrie. Limba română este patria mea. De aceea, pentru mine, muntele munte se zice, de aceea, pentru mine iarba iarbă se spune, de aceea, pentru mine izvorul izvorăște, de aceea, pentru mine viața se trăiește.” (Nichita Stănescu).

Am înțeles că apropierea de elev se poate realiza și în acest mod, prin abordarea interdisciplinară atât de eficientă chiar dacă, programa fiind foarte încărcată de multe ori nu este timp. Apelăm la varianta activităților extracurriculare și reușim să-i determinăm să învețe matematica de drag și cu drag.

Pentru atelierelor de cusut, m-am documentat și din cărți de cusături autentice românești și am descoperit că figurile

geometrice studiate de elevi în gimnaziu se regăsesc în motivele românești și au o semnificație aparte.

Am fost plăcut surprinsă să descopăr că elevilor mei le face plăcere să coasă pe etamină unghiul, rombul, segmentele, cercul, punctele, liniile, în combinații care relevă un anumit sens. Despre simbolurile acestor figuri geometrice am discutat pe parcursul activităților:

„Prezența liniilor amintește că viața nu era posibilă decât în prezența apei. Pentru primii agricultori, liniile orizontale au fost intersectate cu linii oblice, pentru a desena o plasă, pentru a exprima un mediu foarte fertil, abundența. Cercul este simbolul regenerării, al mișcării fără de început și sfârșit. În special, în cultura pre-Cucuteni, s-au folosit multe cercuri concentrice, pe care elevii le studiază în clasa a VI-a, ca semn al regenerării, asociată imaginii solare. S-a descoperit faptul că oamenii Culturii Cucuteni își abandonau așezările, ardeau tot în urma lor și își reconstruiau o nouă așezare, de la zero. Acest ritual îl repetau la cca 100 de ani. Dacă vedem 2 cercuri concentrice cu hașură între ele, acest concept amintește că regenerarea este posibilă doar în prezența apei. Cercul, împreună cu spirala, voluta și alte linii curbe, au fost considerate semne cerești, reprezentând puterea Cerului asupra vieții. Unghiul este folosit ca simbol pentru zeiță și are rolul de a da sensul, și rolul semnului vieții îndestulate, sensul de spre mai bine, sensul vieții. Segmentele ca liniile pe un răboj simbolizează mulțimea, numărul, astfel cele două linii gemene simbolizează puterea perechii, 3 linii paralele amintesc despre cele trei etape ale vieții: nașterea, cunoașterea de sine, moartea. Patru linii paralele poartă simbolul abundenței și un semn al Zeiței Fertilității și al Pământului. Folosite alternate, linii mari și mici, s-au folosit pentru a vorbi despre vechi și nou, despre mamă și fiică. Rombul recunoscut foarte bine, în arta lui Brâncuși, și mai ales coloana infinitului reprezentând uniunea dintre cer și pământ el găsindu-se, cu precădere, atât în portul tradițional cât și în sculpturi, vase, picturi bisericești.” (Ie Națională. Ro-blog)

„Cusăturile pe ie cu inspirație geometrică au o semnificație aparte, pentru că ajută la înțelegerea credințelor și tradițiilor strămoșilor. Acestea sunt derivate din simboluri esențiale pentru spiritualitatea românească și au o semnificație cosmică. Regăsim figuri fundamentale precum: cercul, coloana, rombul, unghiul, segmentele, liniile. Cercul simbolizează și soarele și ciclul vieții, cu variații sub formă de spirale, rozete în formă de S, ochi sau cruci cu capete ramificate. Cercul indică ideea că totul este încadrat în roata vieții și este subordonat divinității. Coloana semnifică relația dintre cer și pământ cu derivatele sale, crucea în x, arcada. Rombul este un simbol străvechi pentru abundență și fertilitatea solului. În județul Buzău, era utilizat adesea șiragul de romburi, mai apoi preluat de Constantin Brâncuși pentru crearea Coloanei Infinitului. Unghiul reprezintă, în folclorul românesc, simbolul zeilor și sensul vieții. Spirala este cea din care au derivat motive precum coarnele berbecului, vârtelnița sau s-urile care trimit cu gândul la energia și mișcarea universului în care este încadrat și omul. Segmentele, în funcție de numărul lor, au înțelesuri diferite, doi însemnând forța perechii, trei se referă la cele trei etape ale vieții: nașterea, cunoașterea de sine, moartea. Liniile, în funcție de orientarea lor, se remarcă prin bogate semnificații. Dacă linia este dreaptă, ea trimite cu gândul la forța spirituală, iar dacă este dublă, sensul acesteia trimite cu gândul la eternitate.” („Semne cusute” – Ioana Corduneanu)

Școlile de vară – o altfel de vacanță

De **Virginia-Georgiana Stroe**

Școala Gimnazială Gheorghe Vernescu, Râmnicu Sărat (Buzău)

Vacanța este cea mai așteptată perioadă a anului, când copiii dau frâu unor stări emoționale, energice, dozate după instinct. Vacanțele sunt necesare. În vacanțe, copiii uită de școală și se îndreaptă înspre activități recreative, organizate din timpul anului școlar de părinți sau cadre didactice, sau activități organizate „pe moment” în parc, în fața blocului, la bunici etc. Jocuri, mare, munte sau pur și simplu alergat precum o eliberare, copiii ar face orice, numai teme nu.

Este clar că învățarea își face cu greu loc în vacanță.

„Școala e serioasă, jocul e distractiv.” Dar oare nu prin joc copiii învață cel mai bine?

Când se joacă, cei mici sunt relaxați, destinși, atenți, dornici și concentrați să parcurgă un anume drum pentru a atinge obiectivul propus și caută metode istețe de a ieși învingători. Și totuși, elevii mei primesc temă de vacanță. În fiecare vacanță, elevii primesc TEMĂ, o temă specială, pe un suport special, emoțional:

- Citește zilnic 30 de minute! Te ajută să visezi, să descoperi alte lumi, cu alte personaje.
- Transcrie prima și ultima filă a cărții! Vei fi mai bun, mult mai bun, îți vei hrăni sănătos mintea.
- Completează un jurnal cu peripețiile de vacanță, dar și al cărților pe care le-ai citit! Îți vei crea amintiri de neuitat!
- Îndeplinește cel puțin o sarcină prin casă (pune lucrurile în ordine, spală artistic vasele)!
- Scrie o compunere, o poezie de sezon! Te ajută să te descoperi, să meditezi, să visezi.
- Mergi la țară, la bunici! Este cea mai frumoasă amintire.
- Provoacă-ți părinții/bunicii la joacă- poate o bătaie cu perne, un joc de cărți, poate șah, un labirint de ațe prin sufragerie, Monopoly! Vei descoperi cât sunt de copii părinții/bunicii tăi!
- Din când în când scrie scrisori de mulțumire celor dragi și arată-le cât de caligrafic, expresiv și corect știi tu să scrii!
- Când nu mai știi ce să faci, doar stai, privește norii, visează, odihnește-te!

Din dorința unei experiențe sau poate din nevoia de a face ca educația să fie cât mai accesibilă și mai adecvată pentru toți elevii, indiferent de mediul social din care aceștia provin sau de experiențele lor anterioare cu sistemul de învățământ pentru integrarea cât mai multor copii în mediul educațional, cât și pentru creșterea calității educației din instituțiile de învățământ, au luat

ființă Atelierele de vară/Școlile de vară.

Atelierele de vară sunt module educaționale, proiecte ce vizează un proces de învățare aparte, în care copiii au posibilitatea să își descopere pasiunile, să ia decizii, să se exprime liber, să se descopere și să descopere.

În ultimii ani am derulat și am participat la o serie de ateliere și proiecte: *Atelierele de vară Șotron, Grădinița de vară Curcubeul cunoașterii, Tabăra de limba engleză, Tabăra creștină, Școala de vară AER, Pregătire remedială* etc. Aceste proiecte au vizat creșterea calității activităților de învățare, pe diferite domenii, multe dintre ele fiind organizate în parteneriat cu entități care împărtășesc același scop și au fost organizate și pe bază de voluntariat pentru a desfășura sesiuni zilnice cu elevii ce și-au dorit o „altfel” de vacanță.

Aceste activități au avut și o serie de beneficii: au oferit copiilor o experiență de învățare de neuitat, mi-au oferit oportunitatea de a pune în practică activități diferite de cele desfășurate pe parcursul cursurilor, au oferit copiilor materiale educaționale de calitate, dar mai ales au familiarizat părinții cu sistemul educațional într-un context mai puțin formal, pe perioada vacanței și într-o altfel de abordare, ținând cont de toate măsurile sanitare. Din acest motiv, unele activități s-au desfășurat online.

În vara 2021, timp de două luni, am experimentat un alt sistem de învățare-predare-evalua, prin calitatea de profesor la Școala de vară A.E.R. A fost o experiență unică, pe care o recomand oricărui profesor. Am descoperit că dacă vrei, se poate. Se poate școala online la superlativ. Școala de Vară A.E.R. a fost un program dedicat elevilor români, dar cu participare internațională. În program au fost incluși și elevi români plecați din țară, dar care și-au dorit să nu uite limba română sau pur și simplu să-și păstreze conexiunea cu țara unde s-au născut.

Elevii din clasele I-VIII au participat la acest program care a avut ca scop principal recuperarea decalajelor consistente de învățare și preîntâmpinarea deciziei de abandon școlar a elevilor descurajați de lipsa participării la școala online. Dar s-a dovedit a fi mult mai mult de atât. S-au creat relații de prietenie, s-au creat clase virtuale care au schimbat comportamente, atitudini. Copiii participau la ore din vacanțe în străinătate, din gară sau de pe băncuța din fața casei (pentru că acolo aveau semnal). Nu își cunoșteau colegii pentru că din 20 de elevi, nu găseai 2 din același județ, nu își cunoșteau profesorii, dar s-au adaptat repede pentru că țara asta are copii grozavi. Iar eu am învățat multe de la ei și îi consider copiii mei de-o vară și pentru viață. Pe moment ce erau descoperiți elevii talentați, apărea și oportunitatea promovării talentului prin înființarea revistei AER. Copiii talentați au publicat materiale, creații, impresii.

Participarea și implicarea mea în aceste proiecte a urmărit, în același timp, dezvoltarea personală ca dascăl activ, preocupat permanent de învățarea autentică. Și când un elev pe care îl vezi pentru prima oară îți spune timid „*Vreți să fiți profesoara mea?*” sau „*Putem să nu luăm pauză?*”, cum să nu te bucuri că ai cea mai frumoasă meserie din lume?!

Atelierele de vară/școlile de vară sunt adaptate nevoilor actuale și pun bazele unui nou model de învățare ce invită la explorare, investigare și discuții structurate, toate pentru a-i învăța pe copii să înțeleagă, să interpreteze și într-un final să „cucerească” lumea ce îi înconjoară.

Așadar, vacanțele au un rol major în viața oricărui elev. Să ne bucurăm și să profităm cu toții, elevi și profesori, de fiecare vacanță! Dar până la vacanță, să avem un an școlar cu împliniri, deși suntem în mijlocul unei situații care se schimbă mult prea rapid pentru puterea noastră de a înțelege.

În această perioadă, ne-am dat cu toții seama că o bucată de pământ valorează mai mult decât orice cantitate de ciment... că putem să ne depășim condiția și să ne autoinstruim și să căutăm în noi puterea de a-l încuraja și pe alții. Am repetat de multe ori „Totul va fi bine!”, dar oare așa va fi? Suntem datori să credem pentru ei, pentru elevii noștri care ne așteaptă în fața lor, fizic, pentru acea conexiune umană ce nu poate fi înlocuită cu niciun dispozitiv sau aplicație. Sunt mulți cei care au nevoie de un mesaj plin de inspirație și încurajare în această perioadă.

Rolul literaturii în predarea limbilor străine

De **Veronica Țăroiu**

Liceul Tehnologic Ioan N. Roman, Constanța (Constanța)

Studiul textului literar este un exercițiu eficient în predarea unei limbi străine, un exercițiu menit să evidențieze calitățile vorbirii îngrijite: claritate, expresivitate, concizie, vivacitate, propoziții eliptice sau cuvinte frapante, care transmit senzațiile și emoțiile personajelor, detaliile amuzante, care aduc fantezia în ironie. În mod normal, literatura prezintă în ora de limbă străină este văzută ca un instrument pur cultural, rolul pedagogic pe care îl poate juca în contextul predării fiind însă foarte important.

Pentru a învăța o limbă străină, elevul trebuie să dorească, în primul rând, să se exprime într-o limbă diferită de cea maternă. Textul literar poate fi utilizat în predarea unei limbi străine, în scop educativ, doar dacă este stârnit interesul elevului, dorința acestuia de a ști, de a afla cât mai mult despre literatura și cultura celui alt.

Literatura și limba străină sunt două entități inseparabile și interdependente. Textul literar este, fără doar și poate, un laborator de limbă. Cu alte cuvinte, literatura poate reprezenta motivația pentru învățarea unei limbi străine, în măsura în care este adaptată nevoilor clasei, adusă în cotidian, în viața reală.

Până la sfârșitul secolului al XX-lea, metoda tradițională considera textul literar ca un instrument didactic potrivit pentru învățarea unei limbi străine. Evident, în procesul de predare a unei limbi străine, obiectivele utilizării textelor literare variază în funcție de metodele utilizate în fiecare perioadă. Există obiective educaționale și lingvistice: pentru a preda un text oarecare înseamnă a învăța indirect limba acestui text, obiective estetice care se referă la învățarea stilisticii, a retoricii și, în cele din urmă, a obiectivelor socio-istorice și culturale, deoarece orice text

reflectă în primul rând societatea și cultura la care se referă.

Prin introducerea unui text literar în predarea unei limbi străine, metodele utilizate urmăresc să transforme elevii în persoane active și cultivate și, în același timp, fac posibilă transmiterea cunoștințelor culturale și estetice care vor contribui la dezvoltarea abilităților de comunicare și la utilizarea limbajului. Se poate spune că toată activitatea de analiză a textului este legată de analiza limbajului. În plus, diversitatea calitativă și tematică a literaturii este un factor care face posibilă adaptarea suportului de învățare la nivelul elevului sau al clasei. Utilizarea în scop educativ a textului literar în predarea unei limbi străine ridică, în mod eficient, problema adecvării dintre învățarea unei limbi și citirea unui text literar.

Această activitate de lectură trebuie realizată în anumite condiții, obiectivul său fiind acela de a găsi un anumit interes în descoperirea acțiunilor personajelor cu care cititorul se poate identifica mai mult sau mai puțin. Unii lingviști propun o anumită abordare a textului literar, „un curs în etape”:

- O primă etapă de pre-citire: titlu, prezentare iconică, fizionomie tipografică, prefață, activitate distractivă.
- Înțelegere globală: Cine?, Ce?, Unde?, Când?, Cum?, De ce?
- O lectură aprofundată care evidențiază specificitățile unui text și calitățile sale intrinseci.

Scopul predării literaturii este de a dezvolta la elevi interesul pentru lectura literară, pentru textul literar, pentru diferite tipuri de vorbire și diferite tipuri de texte, poezii, nuvele, povești. După ce a intrat în contact cu textul literar prin lectură, elevul trebuie să producă sau să reproducă ulterior, în aceeași limbă. Ora de limbă străină este, de asemenea, unul dintre locurile unde poate fi descoperit un întreg spațiu literar. Textele propuse sunt selectate și foarte variate, atât din punctul de vedere al autorilor aleși, cât și din punctul de vedere al tipurile de texte prezentate.

A citi înseamnă a satisface o curiozitate latentă, conștientizarea anumitor aspecte emoționale ale textului, experimentarea de noi emoții și de sentimente necunoscute.

Bibliografie

ilyarm.ru/ro/razrabotka-uroka-literatury-s-primeneniem-tehnologii-keis-metod.html

Albéres, M., Histoire du roman moderne, Albin Michel, Paris, 1967

Tagliante, C. Techniques de classe: La classe de langue, CLE International, 1994

Relectura. Despre importanța relecturii în modernitate și despre lipsa ei aproape completă din școli

De **Gabriel Mirea**

Colegiul Național Grigore Moisil (București)

Aseară, în parc, s-a ivit în cursul unei discuții ad-hoc un fir de subiect despre relectură generat de un articol cu un titlu similar de Andrei Pleșu (1). Nu știam articolul și nici nu mi s-a explicat că, de fapt, este o colecție scurtă de spicuri din note trecute ale filosofului nostru. Am crezut că era chiar vorba de un articol despre relectură, așa că am continuat astfel. M-am arătat întâi néîncrezător în afirmațiile ce urma să le fac, înapăimântat că, în jurul meu, conaționalii au tendința de a generaliza fără să se îndoiască deloc că exemplele din care își trag seva teoriei ar putea fi irelevante. Și-mi era teamă să nu procedez la fel.

Cred că relectura o fac înainte de toate specialiștii. Numără cuvintele, inventariază povestirile, sunt atenți la detalii de epocă ori de limbaj, urmăresc dezvoltări narative ori de idei. Da, pe re-lectori nu-i mai interesează mersul cărții: acțiunea ori ducerea ideii până la capăt, ci se află în urmărirea unei perspective înguste, a unei specializări care să lumineze doar într-un anume fel cartea. De pildă, un „Ion” de Liviu Rebreanu recitat de un psiholog va suna altfel decât al unui moralist și va fi profund diferit de al unui istoric de idei culturale.

Apoi relectura este făcută de foarte puținii elevi aflați în torentul pregătirii bacului care înțeleg că, pentru amănuntele solicitate pentru examen, se găsesc răspunsuri abia la recitare. Nu, nici pomeneală să conștientizeze că relectura este un act de spiritualitate și o formă de a ieși din pasionalul întâmplării. – Cum naiba, se întreabă atâția alți elevi, a reținut tocilarul X acele amănunte. Nu, n-are acel elev rarism o memorie prodigioasă, ci doar răbdare de a comite o relectură. De altfel, școala de azi se dovedește, din perspectiva lecturii și a relecturii, mai slabă decât în epoca pre-calculatoare. Acum miza cea mare, mulțumirea profesorilor apare dacă reușesc să obțină un procent bun de elevi care să citească o dată măcar o carte. Elevii au ajuns adesea niște mâțe leșinate care, după trei pagini, se uită lung cât mai au de citit, părăndu-li-se viața împreună cu cartea un chin cumplit.

Oare dacă ar putea comunitatea umană să-și transmită cunoștințele prin dans, ar fi pentru elevi tot un chin să danseze? Dar prin jucat *shootere*, unde ar trebui să împuște, pe lângă ținte, și o serie de cunoștințe pentru a accede la *leveled* superioare, oare și acolo le-ar fi greu să se joace? Chiar, oare de ce nu există asociat un joc Trivia alături de performanțele de *leveling* pentru jocurile video? Oare societatea de astăzi este interesată doar de

transformarea omului într-o mână care apasă permanent *mausul*? De ce i se neglijează și i se jignește tânărului creierul în permanență?

Cumva, prin urmare, ajunsesem la o anume convingere ieri, în parc, că subiectul relecturii părea a fi în afara actualității. Afirmam chiar că nu poate ascunde decât o nostalgie a unui bătrân care-și evocă indirect copilăria. În acest sens, am să ofer un exemplu din proprii ani de demult.

Astfel, la vârsta școlii primare, după ce prinsesem bine să citesc, am explorat – în vacanța de vară când mă aflam la bunici – toate cărțile de pe-acolo. Pe măsură ce creșteam, prindeam tot mai mult și cu tot mai multă viteză idei, poftă de a citi, dorința de a cunoaște. Un singur lucru era însă epuizabil în acel context: cărțile din biblioteca bunicii. Să fi fost 40-50 de cărți. Ceva Jules Verne – Doi ani de vacanță, O călătorie în jurul lumii, Cireșarii lui Constantin Chiriță, o Enciclopedie a lumii vii, unde aflasem, de pildă, de singurul porc de sorginte autohtonă, porcul românesc Rușetu. Ceva basme – între care Tinerețe fără bătrânețe – care a avut o atenție specială din partea mea și a fost prima lectură, de altfel, O mie și una de nopți, mă rog, varianta pentru copii, da, erau și altele dar, câte am menționat, cred că-s de ajuns.

Cum nu aveam idee de existența bibliotecilor la vârsta aceea fragedă în care eram însetat de citit și cum puțini oameni în jurul meu și numai cu mari rugăminți erau dispuși să-mi dea o carte pentru lectură, m-am văzut nevoit să recitesc aceleași cărți. Și, cu unele, am ajuns să o fac de peste 10 ori întrucât descoperisem ceva special în relecturile multiple, anume gustul pentru tonalitatea unui autor în anumite scene pe care tot voiam să le reîtraiesc. Desigur, nu eram un specialist, nici un tânăr care se pregătea pentru examenul de maturitate, ci un țâști-băști care găsisse în anumite pasaje o savoare identică, probabil, cu cea a melomanilor. Acelora le plac, de pildă, niscaiva treceri inopinate de la o gamă la alta, în timp ce mie mi se părea atrăgător un pasaj care mă învăța, mă fermeca, mă făcea să fiu eu acolo, nu eroul narativ.

Apoi... apoi au venit bibliotecile. Întâi cele de cartier ori cele școlare. Au urmat colindările pe la biblioteci tot mai pline, tot mai îndesate de cărți, am ajuns la sediile centrale din București și povestea a culminat cu popasul pe la marile biblioteci ale Bucureștiului: Universitară, a Academiei ori a Bibliotecii Naționale, împărâteasa tuturor. Dumnezeu, un cititor adult în București este în paradisul lecturii, ce mai! Totul e să vrea sau să aibă timp să citească...

Când, în sfârșit, găsisem cheia spre raiul scrierilor în română, a început furia publicării de cărți pe internet. În câțiva ani, deja găseai cam orice fusese publicat anterior, tot Shakespeare, tot Goethe, tot Cărtărescu, integrala Mozart, tot Rolling Stones. Dacă vrei azi să citești ceva, nu există să nu dai de o urmă a cărții, dacă nu de tot textul, măcar de un *preview*, de un comentariu, tot afli ceva despre... Titlurile, în domeniul cărților, gonesc unele după altele, nimic nu mai e sigur, totul se repune în discuție, orice ierarhie valorică, se rescrie din alte și alte perspective și ajungi să înțelegi că România are o cultură mică și că vrei să iei parte la cultura globală. Da, acolo unde sunt alte nume, alte repere și unde bat permanent la poartă batalioane de scriitori excepționali.

Când să mai ai timp de relectură? Cum să-ți valorizezi bucățița temporală dedicată cititului fiindcă tot 20-30 de pagini citești pe zi! De obicei, foamea de nou biruie foamea de aprofundare. Pentru

relectură, cred că trebuie să ai timp din belșug și neapărat o limită, fie de număr (cărți nu prea multe), fie de interes (legat de redactarea unei lucrări), fie de probă socială (bacul, licența). De aceea, când cineva – vai, așa rar azi! – mă întreabă de relectură, îl privesc sau ca pe un nostalgic mascat, sau ca pe un farsor care evocă un traseu de lectură la care nu aș fi putut avea acces vreodată. Mă gândesc la diferența dintre relectura unei cărți de științe ori de filosofie față de cea a unei cărți de beletristică. Și a se vedea totodată și „Biblioteca Babel”, scrierea lui Jorge Luis Borges (2) în care fiecare cititor se găsea pierdut în labirintul unui etaj hexagonal făcut din propriile cărți citite. Rătăcind printre curiozități și fiind însoțit de o singurătate formidabilă. Și, mă gândesc, poate că a reciti nu înseamnă altceva decât o recuperare a unor singurătăți trecute.

Bibliografie

Pleșu, Andrei – Recitiri, articol consultat în 11. 10. 2021 în

dilemaveche.ro/sectiune/situatiunea/articol/recitiri-4

Borges, Jorge Luis – Biblioteca Babel, în Opere, traducere de

Cristina Hăulică, Andrei Ionescu și Darie Novăceanu, vol. 1, ed.

Univers, București, 1999, pp. 370-387

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: Institutul pentru Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice